Alþingi
Erindi nr. Þ 138/537
komudagur 9.12.2009

Hagsmunasamtök Heimilanna

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík
nefndasvid@althingi.is

Reykjavík, 7. desember 2009

Umsögn Hagsmunasamtaka heimilanna (HH)

Frumvarp til laga, þingskjal 273 - 239. mál
um ráðstafanir í skattamálum

Hagsmunasamtök heimilanna vilja byrja á að þakka sýnt traust til að veita efnahags- og skattanefnd umsögn um frumvarpið. Samtökin sjá þó ekki mikinn tilgang með umsögninni, þar sem reynsla samtakanna er að lítið hefur verið hlustað á varnarorð samtakanna undanfarna tæpa 11 mánuði. Er það þrátt fyrir að flest það hefur komið fram, sem samtökin hafa varað við.

Hagsmunasamtök heimilanna skoða í sinni umsögn eingöngu þann þátt sem snýr að heimilum landsins.

Það er mat Hagsmunasamtaka heimilanna að nærri helmingur heimila beri ekki auknar álögur vegna verulegrar kaupmáttarskerðingar og gríðarlegra hækkana á höfuðstól skulda. HH hefur fullan skilning á aukinni tekjuöflunarþörf ríkisins í þessari stöðu, en það er algert forgangsverkefni að rjúfa bein tengsl skatta- og verðlagsbreytinga við þróun höfuðstólshækkanir lána heimilanna vegna áhrifa á verðbætur. Allir þeir þættir sem fjallað er um munu með beinum eða óbeinum hætti leiða til hækkunar á höfuðstól lána verðtryggðra lána heimilanna og koma þannig af tvöföldum þunga við heimili landsins, bæði til skerðingar á kaupmætti og leiða til hækkana á lánum heimilanna, sem er ólíðandi fyrir heimilin og til verulegs tjóns fyrir hagkerfið í heild.

Miðað við hlutfallsútreikninga sem fylgja í athugasemd með frumvarpinu, þ.e. að gjald af áfengi og tóbaki valdi 0,15% hækkun vísitölu neysluverðs, gjald af bensíni og dísilolíu valdi 0,10% hækkun og að hækkun virðisaukaskatts valdi 0,60% hækkun, þá er heimilunum sendur viðbótarreikningur upp á kr. 11.900 milljónir. Ofan á þessar kr. 11.900 milljónir eiga síðan eftir að bætast framtíðarverðbætur og vextir, þannig að uppsöfnunaráhrif aðgerðanna fyrir heimilin vegna húsnæðislána verða nálægt því að vera 50.000 milljónir þegar upp er staðið. Aðgerðin veldur því jafnframt að inn í hagkerfið bætast fleiri krónur, einmitt þegar mest ríður á draga úr peningamagni í umferð. Til að stuðla gegn þessu hafa Hagsmunasamtök heimilanna lagt til 4% þak á árlega hækkun verðbóta frá 1.jan.2008. Slík aðgerð myndi sporna gegn óhóflegum verðbótaáhrifum á skuldsett heimili af aðgerðum eins og lagt er til í þingskjali 273 og mildað áhrif kaupmáttarskerðingar vegna þessara hækkana.

Án þess að búa yfir sérþekkingu á skattamálum, þá finnst Hagsmunasamtökum heimilanna það vera öfugsnúið herða sífellt skattheimtuna og minnka þannig ráðstöfunartekjur heimilanna og draga þannig úr innanlandseftirspurn. Það kemur að þeim punkti í aukinni skattheimtu, að hún hefur öfug áhrif. Samtökin hafa það á tilfinningunni, að svo verði um eitthvað af þeirri skatthækkun sem ætlað er að ná fram með frumvarpi á þingskjali 273. Þá vilja samtökin vara við upptöku þriðja virðisaukaskattþrepsins. Það er nógu erfitt fyrir neytendur að átta sig á því í hvaða skattþrepi varningur er í tveggja þrepa kerfi. Þriðja þrepið gerir allt eftirlit neytenda sjálfra ómögulegt. Nær hefði verið að hækka hvort þrep um sig um þessi 0,6% og láta þar við sitja. Í staðinn er velt óheyrilegum kostnaði yfir á atvinnulífið, sem það mun að sjálfsögðu ná til baka með hærri álagningu. Í 15.gr. er vitnað til tollskrárnúmera sem falla undir 14% virðisaukaskatt. Samtökin velta því fyrir sér hvort nokkur leið sé fyrir almenning að skilja hvað felst í þessu. Gæti einhver nefndarmaður

efnahags- og skattanefndar sagt til um hvað er í raun talið upp undir hverju tollskrárnúmeri eða treysta þeir bara á óskeikul vinnubrögð embættismanna til að mismuna ekki líkum vörum í ólíkum tollflokkum?

Í ástandi sem þessu ætti að afnema hlutfallstengingu stimpilgjalda með fastri krónutölu með það að markmiði að lækka kostnað lántakenda í þrengingum. Af sömu forsendu er sett spurningamerki við verulegar hækkanir á málsmeðferðarkostnaði. Ekki er tekið á orsökum vandans en auknu fé varið til að greiða úr afleiðingunum, sem getur varla bætt ástandið.

Varðandi að lengja tímabil til innlausnar séreignarsparnaðar (40.gr.) og hækkun upphæðar sem má taka út (41.gr.), þá hvetja samtökin til þess að séreignarsparnaður beri ávallt lægstu skattprósentu og úttektin sé ekki tekin með í útreikning á hækkun skattprósentu sbr. frumvarp á þingskjali nr. 292. Það er óréttlátt, að einn hópur skuli greiða allt að 33% tekjuskatt af slíkri úttekt, þegar miklar líkur eru á því að nýti viðkomandi ekki þetta „gylliboð" stjórnvalda núna, þá myndi úttektin lenda í lægra skattþrepi síðar. Annars má færa fyrir því gild rök, að ríkissjóður sé að nýta sér bágindi fólks.

Hagsmunasamtök heimilanna bentu á það í umsögn við bandorminn í sumar, að hugsanlega væri til önnur leið til að ná inn auknum tekjum fyrir ríkissjóð. Var bent á útfærslu á leið Sjálfstæðisflokksins um að nýta iðgjöld lífeyrissjóðanna. Hugmynd samtakanna ganga út á að semja við launþegahreyfingar og færa helminginn af mótframlagi launagreiðenda yfir í tryggingagjald tímabundið í þrjú ár. Miðað við kr. 750 milljarða launagreiðslur væru þetta 30 milljarðar kr. Peningar sem vissulega myndu valda skerðingu á lífeyrisgreiðslu um örfá prósent í lok starfsævi, en í staðinn væri ekki ráðist að rekstrargrunni heimilanna og fyrirtækjanna, auk samdráttar á veltusköttum, sem minnkun innanlandseftirspurnar óhjákvæmilega veldur.

Það er skoðun Hagsmunasamtaka heimilanna, að það sem hagkerfið þarf er aukin innanlandseftirspurn. Allar tillögur ríkisstjórnarinnar virðast miða að því að draga úr þessari eftirspurn. Sjá samtökin fyrir sér að samdrætti fylgi aukinn samdráttur, þar sem minni innanlandseftirspurn dregur úr veltu fyrirtækja og leiðir af sér fækkun starfa. Hvorutveggja veldur minni skatttekjum fyrir ríki og sveitarfélög. Þessi hringur endurtekur sig svo lengi, sem innanlandseftirspurnin dregst saman. Sé aftur reynt að auka innanlandseftirspurn, þá verða áhrifin á hinn veginn, þ.e. velta fyrirtækja eykst, störfum fjölgar, neysluskattar og tekjuskattar hækka. Samtökin hafa ítrekað bent á þessa einföldu hagfræði og nú síðast á fundi með Mark Flanagan og Franek Rozwadowsky, hjá Alþjóðagjaldeyrissjóðnum. Mark Flanagan tók undir orð okkar og gekk raunar svo langt, að AGS hafi ítrekað reynt að fá stjórnvöld til að fara þessa leið án árangurs. Hvetja samtökin efnahags- og skattanefnd til að kanna þessa leið frekar. Staðreyndin er nefnilega sú, að heimilin í landinu eru mörg komin að fótum fram fjárhagslega. Þau mega ekki við frekari skerðingu ráðstöfunartekna og þau mega ekki við frekari hækkun skulda. Stjórnvöld hafa því miður ekkert sýnt sem gefur þröngt settum heimilum mikla von. Tilfinningin er frekar að reisa eigi hagkerfið við á rústum heimilanna, sem við hjá Hagsmunasamtökum heimilanna sjáum ekki að virki. Í þessari stöðu ættu stjórnvöld þvert á móti að nýta tækifærið og slá skjaldborg um heimilin, undirstrika skilaboð um hófsemi í húsnæði og bílaeign, viðurkenna mikilvægi heimilanna fyrir hagkerfið, draga úr undanskotum, hvetja til debetneyslu og valfrjáls sparnaðar með breytingum á skattkerfinu.

Virðingarfyllst,

f.h. Hagsmunasamtaka heimilanna / www.heimilin.is

Marinó G. Njálsson, ritari

Friðrik Ó. Friðriksson, formaður